

Nr 132.

Ankom till Riksdagens kansli den 19 maj 1913 kl. 9 e. m.

*Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa
ändringar i bestämmelserna om avlöning av lärarinnorna
vid statsunderstödda enskilda läroanstalter m. m.*

(2 Avd.)

I en den 28 mars 1913 till Riksdagen avlåten, till statsutskottets förberedande behandling avlåten proposition (nr 239) har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, föreslagit Riksdagen

I.

att besluta, att avdelningen A i de av Riksdagen antagna bestämmelserna angående avlöning av lärarinnorna vid statsunderstödda enskilda läroanstalter samt angående statsunderstöd åt dessa läroanstalter m. m. skall hava följande ändrade lydelse:

A. Bestämmelser om avlöning av lärarinnorna vid statsunderstödda enskilda läroanstalter.

För lärarinnepersonalens avlöning vid statsunderstödda enskilda läroanstalter gälla följande grunder, med rätt för Kungl. Maj:t att utfärda de närmare bestämmelser, som för tillämpning av dessa grunder må finnas erforderliga:

1. Vid läroanstalter, som åtnjuta understöd från något av de i reservationsanslaget till enskilda läroanstalter ingående särskilda anslagen, skola föreståndarinnorna och lärarinnorna åtnjuta avlöning till minst följande belopp, för läsår räknat:

Bihang till Riksdagens protokoll 1913. 6 saml. 73 häft. (Nr 132.)

a) föreståndarinna: 2,000 kronor i 1:a och 2,300 kronor i 2:a lönegraden samt därjämte bostad eller hyresersättning;

b) ämneslärarinna med full tjänstgöring: därest hon avlagt de prov, som erfordras för behörighet till ordinarie ämneslärarinnetjänst vid allmänt läroverk, 1,400 kronor i 1:a, 1,700 kronor i 2:a och 2,000 kronor i 3:e lönegraden, eljest 1,200 kronor i 1:a, 1,500 kronor i 2:a, 1,800 kronor i 3:e och 2,000 kronor i 4:e lönegraden;

c) timlärarinna i läroämne: 60 kronor för varje veckotimme;

d) övningslärarinna: 60 kronor för varje veckotimmes undervisning i välskrifning, teckning, musik, gymnastik och huslig ekonomi samt 50 kronor för varje veckotimmes undervisning i kvinnligt handarbete, träslöjd och andra liknande slöjdarter, varjämte lärarinna med minst 4 veckotimmars undervisning i gymnastik eller minst 6 veckotimmars undervisning i ett eller flera av de övriga av dessa övningsämnen äger åtnjuta ålders-tillägg, beräknat efter veckotimme, av 10 kronor i 2:a och 20 kronor i 3:e lönegraden; skolande lärarinna i huslig ekonomi i sammanhang med de praktiska övningarna vid vederbörande läroanstalt åtnjuta fri kost därstädes.

2. Lärarinna är skyldig att vidkännas det avdrag å sin avlöning, varom må vara stadgat i fråga om bidrag till pensionering eller till täckande av kostnader för uppehållande av för sjukdom tjänstlediga lärarinnors befattningar.

3. Den tjänstgöring, som här avses, skall vara förlagd till klasserna över de förberedande eller till läsavdelning av med skolan förbundet lärarinneseminarium, dock att ämneslärarinna med full tjänstgöring må kunna fullgöra intill en tredjedel därav i de förberedande klasserna eller i övningsämnen.

4. Med full tjänstgöring förstås tjänstgöring till ungefärligen den omfattning, som åligger ämneslärarinna vid allmänt läroverk.

5. Avlöning för lärarinna, som tillträtt sin tjänst före utgången av år 1909, må ej understiga vad hon skulle hava rätt att uppbära, därest de under år 1909 gällande bestämmelserna fortfarande ägde giltighet.

6. I avseende å uppflyttning i högre lönegrad skall iakttagas:

a) att rätt till lönetursberäkning för uppflyttning i högre lönegrad tillkommer ämneslärarinna, som avlagt de prov, vilka erfordras för behörighet till ordinarie ämneslärarinnetjänst vid allmänt läroverk eller folkskola, eller som genomgått av Kungl. Maj:t för ändamålet godkänt enskilt lärarinneseminarium, samt övningslärarinna, som genomgått teckningslärarkurs vid tekniska skolan i Stockholm eller musiklärarkurs vid musikkonservatorium eller gymnastiklärarkurs vid gymnastiska centralinstitutet eller

högre lärarinneseminiariets hushållsskolas lärarinnekurs eller annan dylik av Kungl. Maj:t för ändamålet godkänd lärarinnekurs i huslig ekonomi eller av Kungl. Maj:t för ändamålet godkänd lärarinnekurs i handarbete eller slöjd, dock att lärarinna, som på annat sätt än här sägs förvärvat sig motsvarande utbildning för sitt kall, må av Kungl. Maj:t kunna tilläggas ifrågavarande förmån;

b) att lärarinna må för uppflyttning i högre lönegrad tillgodoräkna sig tjänstgöring, som, efter det rätt till lönetursberäkning förvärvats, blivit fullgjord vid under inseende av överstyrelsen för rikets allmänna läroverk ställd läroanstalt, vid folkskoleseminarium, vid småskoleseminarium, vid högre folkskola eller vid folkskola, därest tjänstgöringen varit förlagd till det stadium och haft den omfattning, som här ovan stadgats som villkor för åtnjutande av avlöning i högre lönegrad;

c) att uppflyttning i högre lönegrad äger rum efter fem år;

d) att ansökningar om uppflyttning i högre lönegrad prövas av överstyrelsen för rikets allmänna läroverk; samt

e) att i övrigt skall i tillämpliga delar gälla vad angående läroverksadjunkters uppflyttning i högre lönegrad är stadgat.

7. Lärarinna äger att för uppflyttning i högre lönegrad tillgodoräkna sig tjänstgöring, fullgjord före den 1 januari 1910 vid allmänt läroverk, folkskoleseminarium, småskoleseminarium, högre folkskola eller folkskola ävensom vid enskild skola, som stått under av Kungl. Maj:t förordnad inspektion eller som vid den tid, tjänstgöringen ägt rum, enligt då gällande bestämmelser skulle hava varit berättigad till statsunderstöd, därest ansökan därom gjorts; dock att lärarinna även må räkna sig tjänstgöring till godo, som ägt rum vid enskild samskola, vilken enligt de före den 1 januari 1910 gällande bestämmelserna endast i sin egenskap av sådan var utesluten från delaktighet i anslaget till högre skolor för kvinnlig ungdom, eller ock vid sådan femklassig samskola, som i övrigt uppfyllt villkoren för erhållande av understöd ur anslaget till enskilda läroverk men saknat särskild avslutningsklass.

8. Lärarinna, som vunnit anställning vid statsunderstödd enskild läroanstalt före den 1 april 1909, må, ändock att hon ej fullgjort de prov, som här ovan stadgats som villkor för rätt till lönetursberäkning, likväl komma i åtnjutande av denna förmån, sedan hon under 10 lästerminer bestritt tjänstgöring av den art, som berättigar till åtnjutande av avlöning i högre lönegrad.

II.

ävensom att, under förutsättning att före ingången av år 1914 en vikariatskassa för de statsunderstödda enskilda läroanstalterna, anordnad

efter de grunder, som av departementschefen till statsrådsprotokollet angivits, kommit till stånd,

dels föreskriva, ej mindre att till ovannämnda avdelning A skall fogas en nionde punkt av följande lydelse:

9. Lärarinna vid statsunderstödd enskild läroanstalt, som är delaktig i de enskilda läroanstalternas av staten understödda vikariatskassa, äger under tjänstledighet för sjukdom behålla viss del av sina avlöningsförmåner på sätt och under de villkor, som i av Kungl. Maj:t fastställt reglemente för nämnda kassa stadgas.

än även att till avdelningen B i omförmälda av Riksdagen antagna bestämmelser skall fogas följande tillägg:

Statsbidrag utgår även för lärarinna, som vid sjukdom åtnjuter tjänstledighet, varom under avdelningen A i punkten 9 förmäles. För lärarinns vikarie under ledigheten utgår ej statsbidrag.

dels ock, för bestridande av de i ovan omförmälda grunder angivna statsbidragen till vikariatskassan av 11 kronor för föreståndarinna och ämneslärarinna samt 46 öre för varje veckotimme av övningslärarinnas undervisning, å riksstatens åttonde huvudtitel under rubriken: privatläroverk, uppföra ett förslagsanslag med titel: bidrag till de statsunderstödda enskilda läroanstalternas vikariatskassa, å 12,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet.

*Utskottets
yttrande.*

Kungl. Maj:ts föreliggande förslag till förändringar i bestämmelserna angående avlöningar och statsunderstöd vid enskilda läroanstalter avse dels lönereglering för lärarinnorna i huslig ekonomi samt träslöjd och vissa därmed jämförliga slöjdarter, dels beredande av viss lönetursrätt åt ämneslärarinna för tjänstgöring i övningsämne, dels utsträckt lönetursrätt för tjänstgöring såsom lärarinna vid samskola, dels ock rätt för lärarinna att under tjänstledighet för sjukdom uppbära viss del av sina avlöningsförmåner.

Beträffande den förstnämnda delen av förslaget innebär densamma, att lärarinnorna i berörda övningsämnena skulle tillförsäkras en minimiavlöning av 60 kronor för hvarje veckotimmes undervisning i huslig ekonomi och 50 kronor för hvarje veckotimmes undervisning i träslöjd och andra liknande slöjdarter jämte ålderstillägg, beräknat efter veckotimme av 10 kronor i andra och 20 kronor i tredje lönegraden. Mot detta förslag vill utskottet erinra, att, då undervisningen i huslig ekonomi till sin natur är sådan, att densamma måste fortgå under jämförelsevis många timmar om dagen, antalet veckotimmar kan bliva så stort, t. ex. 35 å 40, att en efter detta antal beräknad aflöning med 60 kr. för timme, skulle kunna uppgå

till belopp, som i förhållande till de övriga lärarinnor såväl i läse- som övningsämnenatillkommande minimiavlöningar måste anses såsom olämplighöga. Utskottet, som finner ersättningen för timme, 60 kronor, lämpligt avvägd, anser därför den inskränkning i rätten till en på föreslaget sätt beräknad minimiavlöning böra göras, att begynnelseavlöningen icke behöver överstiga 1,400 kronor för läsår. Lärarinna som, oavsett ålderstillägg, åtnjuter denna avlöning, synes jämväl skäligen böra kunna åläggas att för den samma tjänstgöra intill 30 timmar i veckan. Vidkommande ålderstilläggen för ifrågavarande lärarinnor har utskottet intet att erinra mot de för veckotimme föreslagna beloppen, men anser att de sålunda beräknade ålderstilläggen icke må behöva överstiga 250 kronor i andra och 500 kronor i tredje lönegraden, för läsår räknat.

Kungl. Maj:ts övriga i förevarande proposition framställda förslag har utskottet funnit sig böra tillstyrka.

Slutligen vill utskottet icke underlåta att omförmåla, hurusom utskottet fäst sin uppmärksamhet vid att den kungörelse angående avlöningsförhållanden m. m. vid statsunderstödda enskilda läroverk, som i enlighet med 1909 års Riksdags beslut i ämnet den 29 oktober samma år utfärdades, sedermera åren 1910 och 1912 undergått förändringar och att sålunda det nu föreliggande förslaget innebär den tredje förändringen i kungörelsen på en tid av fyra år.

Utskottet, som på vederbörliga ställen bland ifrågavarande bestämmelser utbytt orden: överstyrelsen för rikets allmänna läroverk mot ordet: läroverksöverstyrelsen, hemställer,

att Riksdagen må

I) besluta, att avdelningen A i de av Riksdagen antagna bestämmelserna angående avlöning av lärarinnorna vid statsunderstödda enskilda läroanstalter samt angående statsunderstöd åt dessa läroanstalter m. m. skall hava följande ändrade lydelse:

A. Bestämmelser om avlöning av lärarinnorna vid statsunderstödda enskilda läroanstalter.

För lärarinnepersonalens avlöning vid statsunderstödda enskilda läroanstalter gälla följande grunder, med rätt för Kungl. Maj:t att utfärda de närmare bestämmelser, som för tillämpning av dessa grunder må finnas erforderliga:

1. Vid läroanstalter, som åtnjuta understöd från något av de i reservationsanslaget till enskilda läroanstalter ingående särskilda anslagen, skola förestånda-

rinnorna och lärarinnorna åtnjuta avlöning till minst följande belopp, för läsår räknat:

a) föreståndarinna: 2,000 kronor i 1:a och 2,300 kronor i 2:a lönegraden samt därjämte bostad eller hyresersättning;

b) ämneslärarinna med full tjänstgöring: därest hon avlagt de prov, som erfordras för behörighet till ordinarie ämneslärarinnetjänst vid allmänt läroverk, 1,400 kronor i 1:a, 1,700 kronor i 2:a och 2,000 kronor i 3:e lönegraden, eljest 1,200 kronor i 1:a, 1,500 kronor i 2:a, 1,800 kronor i 3:e och 2,000 kronor i 4:e lönegraden;

c) timlärarinna i läroämne: 60 kronor för varje veckotimme;

d) övningslärarinna: 60 kronor för varje veckotimmens undervisning i välskrivning, teckning, musik, gymnastik och huslig ekonomi samt 50 kronor för varje veckotimmens undervisning i kvinnligt handarbete, träslöjd och andra liknande slöjdarter; *dock att för lärarinna i huslig ekonomi sålunda beräknad avlöning icke må överstiga 1,400 kronor. Härjämte äger lärarinna med minst 4 veckotimmars undervisning i gymnastik eller minst 6 veckotimmars undervisning i ett eller flera av de övriga av dessa övningsämnena åtnjuta ålderstillägg, beräknat efter veckotimme, av 10 kronor i 2:a och 20 kronor i 3:e lönegraden; skolande dock ålderstilläggen för lärarinna i huslig ekonomi icke överstiga 250 kronor i andra och 500 kronor i tredje lönegraden. Lärarinna i huslig ekonomi, vilkens avlöning, ålderstillägg oavsett, uppgår till 1,400 kronor, skall vara skyldig att, om så påfordras, för denna avlöning meddela undervisning intill 30 timmar i veckan. Förutom ovan angivna löneförmåner äger lärarinna i huslig ekonomi i sammanhang med de praktiska övningarna vid vederbörande läroanstalt åtnjuta fri kost därstädes.*

2. Lärarinna är skyldig att vidkännas det avdrag å sin avlöning, varom må vara stadgat i fråga om bidrag till pensionering eller till tackande av kostnader för uppehållande av för sjukdom tjänstlediga lärarinnors befattningar.

3. Den tjänstgöring, som här avses, skall vara för-

lagd till klasserna över de förberedande eller till läsavdelning av med skolan förbundet lärarinneseminarium, dock att ämneslärarinna med full tjänstgöring må kunna fullgöra intill en tredjedel därav i de förberedande klasserna eller i övningsämnen.

4. Med full tjänstgöring förstås tjänstgöring till ungefärligen den omfattning, som åligger ämneslärarinna vid allmänt läroverk.

5. Avlöning för lärarinna, som tillträtt sin tjänst före utgången av år 1909, må ej understiga vad hon skulle hava rätt att uppbära, därest de under år 1909 gällande bestämmelserna fortfarande ägde giltighet.

6. I avseende å uppflyttning i högre lönegrad skall iakttagas:

a) att rätt till lönetursberäkning för uppflyttning i högre lönegrad tillkommer ämneslärarinna, som avlagt de prov, vilka erfordras för behörighet till ordinarie ämneslärarinnetjänst vid allmänt läroverk eller folkskola, eller som genomgått av Kungl. Maj:t för ändamålet godkänt enskilt lärarinneseminarium, samt övningslärarinna, som genomgått teckningslärarkurs vid tekniska skolan i Stockholm eller musiklärarkurs vid musikkonservatorium eller gymnastiklärarkurs vid gymnastiska centralinstitutet eller högre lärarinneseminariets hushållsskolas lärarinnekurs eller annan dylik av Kungl. Maj:t för ändamålet godkänd lärarinnekurs i huslig ekonomi eller av Kungl. Maj:t för ändamålet godkänd lärarinnekurs i handarbete eller slöjd, dock att lärarinna, som på annat sätt än här sägs förvärvat sig motsvarande utbildning för sitt kall, må av Kungl. Maj:t kunna tilläggas ifrågavarande förmån;

b) att lärarinna må för uppflyttning i högre lönegrad tillgodoräkna sig tjänstgöring, som, efter det rätt till lönetursberäkning förvärvats, blivit fullgjord vid underinseende av läroverksöverstyrelsen ställd läroanstalt, vid folkskoleseminarium, vid småskoleseminarium, vid högre folkskola eller vid folkskola, därest tjänstgöringen varit förlagd till det stadium och haft den omfattning, som här ovan stadgats som villkor för åtnjutande av avlöning i högre lönegrad;

c) att uppflyttning i högre lönegrad äger rum efter fem år;

d) att ansökningar om uppflyttning i högre lönegrad prövas av läroverksöverstyrelsen; samt

e) att i övrigt skall i tillämpliga delar gälla vad angående läroverksadjunkters uppflyttning i högre lönegrad är stadgat.

7. Lärarinna äger att för uppflyttning i högre lönegrad tillgodoräkna sig tjänstgöring, fullgjord före den 1 januari 1910 vid allmänt läroverk, folkskoleseminarium, småskoleseminarium, högre folkskola eller folkskola ävensom vid enskild skola, som stått under av Kungl. Maj:t förordnad inspektion eller som vid den tid, tjänstgöringen ägt rum, enligt då gällande bestämmelser skulle hava varit berättigad till statsunderstöd, därest ansökan där-om gjorts; dock att lärarinna även må räkna sig tjänstgöring tillgodo, som ägt rum vid enskild samskola, vilken enligt de före den 1 januari 1910 gällande bestämmelserna endast i sin egenskap av sådan var utesluten från delaktighet i anslaget till högre skolor för kvinnlig ungdom, eller vid sådan femklassig samskola, som i övrigt uppfyllt villkoren för erhållande av understöd ur anslaget till enskilda läroverk men saknat särskild avslutningsklass.

8. Lärarinna, som vunnit anställning vid statsunderstödd enskild läroanstalt före den 1 april 1909, må, ändock att hon ej fullgjort de prov, som här ovan stadgats som villkor för rätt till lönetursberäkning, likväl komma i åtnjutande av denna förmån, sedan hon under 10 läs-terminer bestritt tjänstgöring av den art, som berättigar till åtnjutande av avlöning i högre lönegrad.

II) under förutsättning att före ingången av år 1914 en vikariatskassa för de statsunderstödda enskilda läroanstalterna, anordnad efter de grunder, som av departementschefen till statsrådsprotokollet angivits, kommit till stånd,

a) föreskriva, ej mindre att till ovannämnda avdelning A skall fogas en nionde punkt av följande lydelse:

9. Lärarinna vid statsunderstödd enskild läroanstalt, som är delaktig i de enskilda läroanstalternas av staten understödda vikariatskassa, äger under tjänstledig-

het för sjukdom behålla viss del av sina avlöningsförmåner på sätt och under de villkor, som i av Kungl. Maj:t fastställt reglemente för nämnda kassa stadgas.

Än även att till avdelningen B i omförmälda av Riksdagen antagna bestämmelser skall fogas följande tillägg:

Statsbidrag utgår även för lärarinna, som vid sjukdom åtnjuter tjänstledighet, varom under avdelningen A i punkten 9 förmåles. För lärarinnans vikarie under ledigheten utgår ej statsbidrag.

b) för bestridande av de i ovan omförmälda grunder angivna statsbidragen till vikariatskassan av 11 kronor för föreståndarinna och ämneslärarinna samt 46 öre för varje veckotimme av övningslärarinnas undervisning, å riksstatens åttonde huvudtitel under rubriken: privatläroverk, uppföra ett förslagsanslag med titel: bidrag till de statsunderstödda enskilda läroanstalternas vikariatskassa, å 12,000 kronor.

Stockholm den 19 maj 1913.

På statsutskottets vägnar:

F. CL:SON WACHTMEISTER.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit från Första Kammaren: herrar greve *F. Cl:son Wachtmeister*, *S. H. Kvarnzelius*, *O. Jonsson*, *A. N. Hahn*, greve *P. O. L. Klingspor*, *H. F. Lamm*, friherre *J. G. Beck-Friis*, *A. C. Lindblad*, *O. M. Strömberg*, *C. G. Ekman*, *A. Åström* och greve *N. F. Posse*, samt

från Andra Kammaren: herrar *A. Ekman*, *F. W. Thorsson*, *C. Persson*, *K. Starbäck*, *K. V. Rydén*, *N. E. Lindberg*, *J. Ström*, *G. Odqvist*, *E. A. Nilson*, *A. P. Gustafsson*, *E. F. Hellberg* och *H. Lemke*.